

Být na způsob těla

Pokus o rekonstrukci
Heideggerova
pojetí tělesnosti

Aleš Novák

KAROLINUM

Být na způsob těla

Pokus o rekonstrukci Heideggerova pojetí tělesnosti

Aleš Novák

Recenzovali:

Martin Nitsche (Filosofický ústav Akademie věd ČR)

David Rybák (Univerzita Karlova)

Edice Filosofie

Edici řídí Jaroslav Kořa

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

Praha 2025

Redakce Alena Machoninová

Grafická úprava Zdeněk Ziegler

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

© Univerzita Karlova, 2025

© Ladislav Benyovszky, 2025

ISBN 978-80-246-6102-5

ISBN 978-80-246-6110-0 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

- I. Heideggerova fenomenologie bez těla /9**
  - Zmínka o těle ve spise *Bytí a čas* /11
  - Od knihy *Bytí a čas* k *Zollikonským seminářům* /18
- II. Heideggerův pokus o výklad pojetí tělesnosti mezi knihou *Bytí a čas* a *Zollikonskými semináři* /23**
  - Heideggerův výklad Nietzscheho pojetí těla v přednášce *Vůle k moci jakožto umění* (1936/37) /24
  - Heideggerův výklad Nietzscheho pojetí těla v přednášce *Vůle k moci jakožto poznání* (1939) /31
- III. *Zollikonské semináře* jako pokus o „aplikovanou“ fenomenologickou filosofii /36**
  - To obvyklé jako neobvyklé /39
  - Jak (z)měřit tělo? /43
  - Když zčervenáme /45
  - Modlí se ruce /48
  - Organické tělo /52
  - Jsem jedno ucho /55
  - Transcendence těla /60
  - Hranice těla jsou hranicemi existence /62
  - Přejet si rukou po čele /65
  - V sázce je sebedestrukce lidské existence /74
- IV. Závěr /82**
  - Shrnutí /85
  - Summary /87
  - Zusammenfassung /88
  - Použitá literatura /89
  - Rejstřík /93

Jiřímu Michálkovi

I. Heideggerova fenomenologie bez těla

Martinu Heideggerovi lze filosoficky vytýkat ledasco. Ovšem speciálně ve fenomenologii mu lze snad nejdůvodněji vytýkat absenci pojednání těla a tělesnosti.¹ Tradičně bývá tato výtka přičítána zejména Jeanu-Paulu Sartrovi, a dokonce samotný Heidegger zmiňuje během rozhovoru se švýcarským psychoanalytikem Medardem Bossem, který je zařazen do souboru tzv. *Zollikonských seminářů*, jež společně vedli mezi léty 1959–1969, kterak mu Sartre předhazuje, že „tělo pojednal špatně“.²

V Sartrově slavné knize *Bytí a nicota*,³ kde se Heideggerovým myšlením v podobě spisu *Bytí a čas* důkladně a kriticky zabývá,⁴ jsou dvě místa, na kterých Sartre konstatuje cosi jako absenci pojednání tělesnosti. Nejprve Sartre vyčítá „filosofům existence“ obecně, „že se nemusí zabývat sexualitou, a například Martin Heidegger se o ní ve své existenciální analytice ani nezmiňuje, takže

---

¹ Srov. např. Søren Overgaard: Heidegger on Embodiment, *Journal of the British Society for Phenomenology* 35, č. 2 (2004), s. 116–131; Kevin A. Aho: The Missing Dialogue between Heidegger and Merleau-Ponty. On the Importance of the *Zollikon Seminars*, *Body and Society* 11, č. 2 (2005), s. 1–23. Meindert E. Peters: Heidegger's Embodied Others, On Critiques of the Body and "Intersubjectivity" in *Being and Time*, *Phenomenology and the Cognitive Sciences* 18 (2019), s. 441–458.

² Martin Heidegger: *Gesamtausgabe*, LXXXIX. *Zollikoner Seminare*, ed. Peter Trawny, Frankfurt am Main 2018, s. 642 (dále cit. jako GA 89). Srov. recenzi svazku 89 od Aleše Nováka in: *Philosophica Critica* 4, č. 1 (2018), s. 57–60. Výkladově se v tuzemském kontextu zabýval *Zollikonskými semináři* Petr Kouba: *Fenomén duševní poruchy. Perspektivy Heideggerova myšlení v oblasti psychopatologie*, Praha 2006.

³ Jean-Paul Sartre: *Bytí a nicota. Pokus o fenomenologickou ontologii*, přel. Oldřich Kuba, Praha 2006.

⁴ Zejm. srov. J.-P. Sartre: *Bytí a nicota*, s. 300–306. Výkladově k tomu viz Inga Römer: Entwurf und Intersubjektivität bei Heidegger und Sartre, in: I. Römer: *Suchen – Entwerfen – Stiften. Randgänge zum Entwurfsdenken Martin Heideggers*, Paderborn 2014, s. 215–233. Za upozornění děkuji Josefu Matouškovi.